

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент _____ І.В. Геруш
“ 24 ” _____ 2020 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА
(СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни

«ФІЛОСОФІЯ»

Галузь знань 22 Охорона здоров'я
(код і назва галузі знань)

Спеціальність 221 Стоматологія
(код і назва спеціальності)

Освітній ступінь магістр
(магістр, бакалавр, молодший бакалавр)

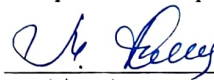
Курс навчання 1

Форма навчання денна
(денна, заочна, дистанційна)

Кафедра психології та філософії
(назва кафедри)

Схвалено на методичній нараді кафедри 20 серпня 2020 року (протокол №1).

В. о. завідувача кафедри, доц.

(підпис)

(М.П. Тимофієва)

Схвалено предметною методичною комісією з суспільних та гуманітарних дисциплін
25 серпня 2020 року (протокол №1).

Голова предметної методичної
комісії, доц.

(підпис)

(Н. І. Зорій)

Чернівці – 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	психології та філософії
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Скакун Ігор Опанасович – доцент кафедри, кандидат філософських наук, доцент, skakun.igor@bsmu.edu.ua Зорій Н.І. – проректор з виховної та науково-педагогічної роботи, кандидат філософських наук, доцент, zoryj@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/psihologiyi-ta-filosofiyi/
Веб-сайт кафедри	https://sites.google.com/a/bsmu.edu.ua/pssoc/home
E-mail	psychology@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Героїв Майдану, 3
Контактний телефон	+38 (0372) 52-63-37

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	3
Загальна кількість годин	90
Лекції	20
Практичні заняття	20
Самостійна робота	50
Вид заключного контролю	Залік

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Філософія – наука про стиль і способи мислення, яка вивчає розвиток філософських ідей в розрізі культурно-історичних епох а також досліджує онтологічні, гносеологічні, аксіологічні та етичні проблеми.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-udnu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-ocziynyvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);

- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

42. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

43. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

44. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

45. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
історія України та української культури	етика
Логіка	деонтологія
Анатомія	менеджмент та маркетинг
Фізіологія	фізичне виховання

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Мета викладання навчальної дисципліни – формування у студентів цілісного уявлення про світ, людину як цілісність, про роль медицини у ствердженні сенсу людського буття, розуміння сучасного стану медицини та передбачення перспектив її розвитку.

Завдання: забезпечити здатність до проблематизації – вміння ставити питання і шукати способи їх вирішення, розглядати парадокси, альтернативи, суперечності, а також, можливість кожній людині виробити власний світогляд, свій стиль мислення, сформувані світоглядні, моральні, естетичні установки та ціннісні орієнтації, необхідні для активної діяльності у всіх сферах життя суспільства, враховуючи клінічну практику у медицині.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

7.1. інтегральні:

здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

7.2. загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

7.3. спеціальні (фахові, предметні):

СК 1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.

СК 2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

СК 10. Спроможність до організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів.

СК 13. Спроможність оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне).

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

8.1. Знати:

- закономірності розвитку людини як головного об'єкта дослідження та медичного впливу;
- основи процесу наукового пошуку, форми і методи наукового пізнання;
- філософський підхід у дослідженні проблем, пов'язаних з виникненням нових медичних та стоматологічних технологій; основні принципи та категорії медичної етики;
- філософське розуміння глибинних проблем буття, проблем життя і смерті;
- функції філософії;
- цінність людини як особистості;
- гуманізм суспільних відносин;
- поняття соціальний прогрес і наукова творчість.

8.2. Уміти: застосовувати філософську методологію у дослідженні медичних проблем

- застосовувати філософське мислення в медичній практиці;
- адаптуватися до нових інформаційних, технологічних парадигм;
- долати негативні стереотипи мислення та орієнтуватися на загальнолюдські цінності, мораль, загальну культуру людства;
- самостійно приймати рішення в предметно-практичній і духовно-теоретичній сферах;
- розбиратися в сенсі цінностей, в системі медичної діяльності, як цінності.

8.3. Демонструвати:

ПР 14. Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.

ПР 16. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

ПР 17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПР 18. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити ЄКТС).

Філософія

ТЕМА 1. Предмет філософії. Філософія та світогляд.

Філософія та світогляд. Компонентна структура світогляду: картина світу, переконання, світоглядні почуття, цінності та ідеали, життєві принципи. Рівнева структура світогляду та світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння.

Історичні типи світогляду: міфологія, релігія, філософія. Міфологія: синкретизм, абсолютний космологізм, антропо- і соціоморфізм, політеїзм, магія, оберненість в минуле. Міф і традиція. Міф і релігія. Подвоєння світу. Монотеїзм – феномен релігійної віри. Релігійні культи і богослужіння, світоглядні функції. Філософія як теоретична форма світогляду. Філософія і релігія.

Предмет філософії. Філософія як дослідження світоглядних проблем засобами раціонального мислення. Специфіка філософських проблем. Структура філософських знань. Основні питання філософії. Проблема діалогу різних філософських напрямів і шкіл. Філософія і наука.

Філософія в системі духовної культури. Основні функції філософії: світоглядна, пізнавальна, методологічна, аксіологічна, соціально-практична та ін. Соціальна спрямованість філософського знання. Людиновимірна сутність філософії. Загальнолюдські цінності у філософії. Людина як найвища цінність. Філософія і гуманізм. Загальноцивілізаційне і національне у філософії. Призначення філософії. Гуманітарна сутність філософії.

ТЕМА 2. Філософія Стародавнього світу. Антична філософія.

Культурно-історичні передумови виникнення філософії. Предмет історії філософії. Основні етапи розвитку філософії. Особливості східної та західної філософії. Передумови виникнення філософії у Стародавній Індії. Велична та епічна література про людину, її походження та існування. Ортодоксальні та неортодоксальні школи Індії: джайнізм, чарвака-локаята, буддизм. Зародження філософії у Стародавньому Китаї. Конфуціанство та даосизм.

Основні етапи розвитку античної філософії. Своєрідність філософії Стародавньої Греції. Космоцентризм ранньої грецької (досократичної) філософії. Вчення про субстанцію (Мілетська школа) Вчення про рух і спокій (Геракліт, Елейська школа). Піфагорійський союз про числову структуру космосу.

Поворот античної філософії до людини (софісти, Сократ). Античний атомізм про людину як мікрокосм (Демокріт). Філософія Платона: вчення про буття (ідеї, їх співвідношення зі світом речей), людину, пізнання та ідеальну державу.

Філософія Аристотеля: критика «концепції ідей» Платона, вчення про буття (матерію і форму, чотири причини), сутність людини і держави, природу пізнання. Аристотель як систематизатор античної філософії.

Філософія епохи еллінізму: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм. Римська антична філософія. Неоплатонізм.

ТЕМА 3. Філософія Середньовіччя та доби Відродження

Розвиток християнства у Західній Європі. Апологетика, патристика. Філософські погляди Августина Аврелія. Теологічна концепція прогресу. Схоластика. Суперечка про природу понять: реалізм і номіналізм. Особливості західноєвропейської та східноєвропейської релігійної філософії. Мусульманська та іудейська культура і філософія (М. Маймонід, Авіценна, Аверроес).

Вчення Фоми Аквінського про єдність душі і тіла, про двоїстість істоти, про співвідношення релігії, філософії і науки.

Філософія Відродження. Гуманізм та антропоцентризм. Натурфілософія Відродження: пантеїзм; повернення до первісного розуміння сутності діалектики. Геліоцентризм і вчення про нескінченність Всесвіту (М.Коперник, М.Кузанський, Дж.Бруно, Г.Галілей, І.Кеплер).

Реформація, її ідеї (Т.Мюнцер, М.Лютер, Ж.Кальвін).

Соціальна філософія (Н.Макіавеллі). Утопічні вчення Т.Мора та Т.Кампанелли.

ТЕМА 4. Філософія Нового часу та класична німецька філософія

Криза раціоналістичного мислення

Наукова революція XVII ст. (І.Ньютон). Новоєвропейська програма побудови філософії науки: методологічне протистояння емпірико-індуктивної (Ф.Бекон, Д.Локк, Дж.Берклі, Д.Юм) і раціонально-дедуктивної методології (Р.Декарт, Б.Спіноза, Г.Лейбніц). Створення механічно-матеріалістичної картини світу. Розмаїття онтологічних концепцій XVII-XVIII ст. (монізм, дуалізм, плюралізм). Субстанція і психофізична проблема (Р.Декарт і Б.Спіноза). Суб'єктивний ідеалізм і соліпсизм (Дж.Берклі, Д.Юм).

Специфіка німецької класичної філософії та її вплив на розвиток філософської думки XIX-XX ст. Трансцендентальна філософія І.Канта, її ключові проблеми та варіанти, їх вирішення (проблема пізнаваності світу, можливості знань, антимонії розуму та ін.). Кантівське розв'язання проблеми свободи і необхідності у принципі автономії волі. Г.Гегель, його філософська система та метод. Антропологічний матеріалізм і критика релігії Л.Фейєрбахом. Криза раціоналістичного мислення. Німецька класична філософія і сучасне бачення світу.

ТЕМА 5. Тенденції розвитку сучасної філософії. Розвиток філософської думки в Україні в контексті світової філософії.

Характерні риси суспільно-політичного життя, науково-технічного прогресу, духовної культури. Некласична філософія. Перші спроби подолання Гегелівської філософії. Артур Шопенгауер. Фрідріх Ніцше як пролог до некласичної філософії XIX-XX ст.

Особливості сучасної філософії. Головні напрями і течії західної філософії XIX-XX ст. Позитивізм, неопозитивізм, постпозитивізм. Неокантіанство, неогегельянство.

Становлення релятивістської наукової картини світу. Прагматизм. Фройдизм і неофройдизм та ідея підсвідомого та несвідомого у психоаналізі. Феноменологія. Філософська герменевтика.

Неосхоластика та неотомізм – релігійна філософія. Філософський містицизм.

Людина у світі техніки. Екзистенціальна філософія та її різновиди. Проблема сутності та існування людини, життя та її сметрі. /М.Бердяєв, С.К'єркегор, М.Хайдегер, Ж.П.Сартр/. Персоналізм.

Постнеокласична філософія. Постмодернізм – найсучасніший постнеокласичний філософський напрям .

Становлення філософії українського духу в Києво-Могилянській академії. Г.С.Сковорода – фундатор філософії українського кордо-центризму. Український романтизм (М.Гоголь, М.Костомаров, П.Куліш та ін.). Кирило-Мефодієвське товариство. Філософські ідеї Т.Шевченка, М.Драгоманова, І.Франка, В.Антоновича. Теорія ноосферогенезу у В.Вернадського. Український космізм (С.Подолінський, Н.Холодний). Розробка філософських проблем у сучасній Україні.

ТЕМА 6. Філософська онтологія

Філософський зміст проблеми буття. Буття та небуття. Становлення категорії «буття» в історії філософії, зокрема у філософії XX ст. (марксизм, феноменологія, екзистенціалізм, неотомізм, аналітична філософія). Види і форми буття: матеріальне і духовне; природне, соціальне і соціоприродне (людське). Специфіка буття людини.

Матеріальне буття. Еволюція філософських уявлень про матерію. Сучасна наука про будову, властивості, спосіб існування матерії. Проблема єдності світу та субстанції (монізм, дуалізм, плюралізм).

Універсальні форми буття матерії: рух, простір, час. Рух як спосіб існування матерії, його внутрішня суперечність. Рух і розвиток. Форми руху матерії, їх якісна своєрідність і взаємозв'язок. Простір і час. Субстанційна і реляційна концепції простору і часу, особливості просторово-часової організації біологічної і соціальної форми руху матерії.

Діалектика як концепція розвитку та методологія, загальний метод пізнання та діяльності. Основні історичні форми діалектики: антична діалектика, німецька ідеалістична (гегелівська) діалектика, матеріалістична (марксистська) діалектика. Форми діалектики в західній філософії XX ст.: негативна діалектика (Т.Адорно, Г.Маркузе), діалектична теологія (К.Барт, П.Тілліх). Критика діалектики К.Поппером.

Метафізика, софістика, еклетика як альтернативи діалектики.

Структура діалектики як теорії: принципи, закони, категорії.

Діалектика та синергетика.

ТЕМА 7. Свідомість як філософська проблема, її походження і сутність. Суспільна свідомість.

Духовне буття: знаково-символічна форма буття духа. Проблема свідомості в філософії, релігії та психології (неотомізм, психоаналіз, біхевіоризм, вульгарний матеріалізм).

Виникнення та еволюція свідомості: природні та соціально-історичні основи свідомості, трудова діяльність, спілкування, мова.

Природа свідомості: відображення та його форми. Відображення та творчість.

Ідеальність свідомості, її структура (компонентна та рівнева). Самосвідомість.

Свідомість і психіка. Рівні психічного життя людини: несвідоме, підсвідоме, свідоме, надсвідоме. Інтуїція.

Свідомість і мозок. Психофізіологічні аспекти свідомості.

Індивідуальна, групова і суспільна свідомість. Проблема детермінації суспільної свідомості. Структура суспільної свідомості (рівні, форми, їх взаємодія).

ТЕМА 8. Гносеологія. Методологічні проблеми наукового пізнання.

Пізнання як філософська проблема. Проблема визначеності меж пізнання людини. Сутність пізнання як специфічного відношення між людиною та світом. Суб'єкт і об'єкт пізнання, характер їх взаємодії. Об'єкт-суб'єктна та суб'єкт-суб'єктна пізнавальні ситуації. Пізнаваність людиною світу і самої себе.

Свідомість та пізнання. Роль структур свідомості в процесі пізнання. Самосвідомість та рефлексія. Рефлексія як єдність відображення і перетворення її об'єкта.

Коллективний і індивідуальний суб'єкт. Концепція пізнання як соціально-орієнтована діяльність. Пізнання і практика. Наука як специфічний вид пізнавальної діяльності, соціальний інститут і система знань. Роль розуму і відчуття у пізнанні.

Проблема істини. Концепції істини. Класична концепція істини. Кореспондентна концепція істини. Когерентна концепція істини та несуперечливість знання. Прагматична концепція істини і утилітарність знання. Регулятивна концепція істини. Види істини: істина об'єктивна і суб'єктивна, абсолютна і відносна, фактична і логічна, аналітична і синтетична. Проблема критеріїв істини у сучасній філософії. Критика догматизму і релятивізму.

Діагностичний процес як специфічна форма пізнання.

ТЕМА 9. Філософська антропологія. Особистість у системі суспільних зв'язків.

Поняття і предмет філософської антропології. Проблема людини в історії філософії. Антропологічна проблематика у вітчизняній філософії. Сучасна філософська антропологія (неотомізм, екзистенціалізм, персоналізм, психоаналіз, антропологічна філософська школа тощо). Питання походження людини в сучасній науковій думці. Антропосоціогенез.

Сутність та існування людини. Проблема походження людини Біологічне, психічне і соціальне в людині, їх єдність та взаємозв'язки. Проблема духовних вимірів людського буття в філософії та релігії. Цінність та сенс людського життя. Зміст категорій: «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість». Філософія особистості. Соціальні функції (ролі) та соціальні позиції особистості. Проблема оптимізації форм самореалізації людини у сучасному суспільстві. Свобода та відповідальність особистості.

ТЕМА 10. Філософські проблеми в медицині.

Антропологічна проблематика у медицині. Питання життя, смерті та безсмертя людини в контексті філософських, релігійних та наукових підходів. Філософські методи (у взаємозв'язку із загальними та спеціальними методами) в медичній галузі. Проблема критеріїв істини при встановленні діагнозу. Місце медичної науки в системі сучасних знань. Відомі лікарі-філософи.

Основні філософські підходи до розуміння медичної справи. Сутність філософського розуміння медицини та його головні ознаки. Філософія як система, що саморозвивається. Взаємозв'язок філософії та медицини: культурно-історичний аспект.

Основні філософські аспекти в медичній практиці:

- аксіологічні;
- гносеологічні;
- етичні;
- естетичні;
- онтологічні;
- антропологічні.

Медичні аспекти, що потребують глибинного філософського осмислення. Роль релігії в медицині. Проблеми евтаназії. Клонування. Філософія особистості в філософії.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Денна форма			
		у тому числі			
		Аудиторні		С.р.	Інд.
Л	П				
1	2	3	4	5	6
Філософія					
Тема 1. Предмет філософії. Філософія та світогляд	4	2	2		
Тема 2. Філософія Стародавнього світу. Антична філософія.	10	2	2	6	
Тема 3. Філософія Середньовіччя та доби Відродження	10	2	2	6	
Тема 4. Філософія Нового часу та класична німецька філософія. Криза раціоналістичного мислення.	4	2	2		
Тема 5. Тенденції розвитку сучасної філософії. Історія філософії України	16	2	2	12	
Тема 6. Філософська онтологія	4	2	2		
Тема 7. Свідомість як філософська проблема	10	2	2	6	
Тема 8. Гносеологія. Методологічні проблеми наукового пізнання.	14	2	2		10
Тема 9. Філософська антропологія. Особистість у системі суспільних зв'язків.	10	2	2	6	
Тема 10. Філософські проблеми в медицині. Залік.	8	2	2	2	2
УСЬОГО ГОДИН	90	20	20	48	2

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Тема	К-сть годин
ФІЛОСОФІЯ		
1.	Предметне поле та функціональне призначення філософії. Світогляд людини та філософія	2
2.	Філософія Стародавнього Сходу. Антична філософія.	2
3.	Філософія Середніх віків та епохи Відродження.	2
4.	Філософія Нового Часу та німецька класична філософія. Криза раціоналістичного мислення	2
5.	Тенденції розвитку сучасної філософії. Розвиток філософської думки в Україні в контексті світової філософії.	2
6.	Філософська онтологія. Свідомість як філософська проблема.	
7.	Гносеологія. Методологічні проблеми наукового пізнання	2
8.	Філософська антропологія. Особистість у системі суспільних зв'язків.	2
9.	Соціальна філософія. Суспільство: сутність і специфіка пізнання у вимірах філософського аналізу. Суспільна свідомість.	2
10.	Філософія культури. Філософські проблеми в медицині.	2
Всього:		20

12. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

№ п/п	Тема	К-сть годин
ФІЛОСОФІЯ		
1.	Предмет, функції та специфіка філософського знання. Світогляд людини та філософія.	2
2.	Філософія Стародавнього Сходу. Антична філософія.	2
3.	Філософія Середньовіччя та доби Відродження.	2
4.	Філософія Нового Часу. Німецька класична філософія. Криза раціоналістичного мислення.	2
5.	Тенденції розвитку сучасної філософії. Розвиток філософської думки в Україні в контексті світової філософії.	2
6.	Філософський зміст проблеми буття. Свідомість як філософська проблема.	2
7.	Гносеологія. Методологічні проблеми наукового пізнання	2
8.	Філософська антропологія. Особистість у системі суспільних зв'язків.	2
9.	Соціальна філософія. Суспільство: сутність і специфіка пізнання у вимірах філософського аналізу.	2
10.	Філософія культури. Філософські проблеми в медицині. Залік.	2
Всього:		20

13. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Філософія релігії. Буття Бога в філософській інтерпретації.	6
2	Зв'язок стародавніх філософсько-релігійних систем з медициною	6
3	Теоцентризм Середньовіччя та гуманізм Відродження	6
4	Філософія «української ідеї».	6
5	Соціальна природа свідомості. Форми суспільної свідомості – типи відображення соціального буття	6
6	Єдність діалектики, логіки і теорії пізнання. Інтуїція: етапи та умови формування лікарської інтуїції.	6
7	Психологічні аспекти діяльності лікаря	6
8	Медичний діагноз як специфічний прояв істини	4
9	Проблема людини та особистості у філософії та в медицині.	4
Всього:		50

14. ПЕРЕЛІК ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ

- Виступи на науковому студентському гуртку.
- Участь у наукових конференціях.
- Публікація доповідей у вигляді тез та статей у періодичній науковій пресі (журнали, збірники наукових праць).
- Написання рефератів

15. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Онтологія як розділ філософії. Вкажіть мислителів, які розвивали онтологічні ідеї?
2. Гносеологія як розділ філософії. Вкажіть мислителів, які розвивали гносеологічні ідеї?
3. Аксіологія як розділ філософії. Вкажіть мислителів, які розвивали аксіологічні ідеї?
4. Етика як розділ філософії. Вкажіть мислителів, які розвивали етичні ідеї?
5. Антропологія як розділ філософії. Вкажіть мислителів, які розвивали антропологічні ідеї?
6. Логіка як розділ філософії. Вкажіть мислителів, які розвивали логічні ідеї?
7. Матеріалізм як напрям філософії. Вкажіть мислителів, які розвивали матеріалістичні ідеї?
8. Ідеалізм як напрям філософії. Вкажіть мислителів, які розвивали ідеалістичні ідеї?
9. Дуалізм як напрям філософії. Вкажіть мислителів, які розвивали дуалістичні ідеї?
10. Плюралізм як напрям філософії. Вкажіть мислителів, які розвивали плюралістичні ідеї?
11. Структурні елементи світогляду. Наведіть приклади.
12. Класифікація світогляду за носієм. Наведіть приклади.
13. Класифікація світогляду за рівнем усвідомлення. Наведіть приклади.
14. Класифікація світогляду за морально-ціннісними орієнтирами. Наведіть приклади.
15. Класифікація світогляду за історичними епохами. Наведіть приклади.
16. Ортодоксальні релігійно-філософські школи Стародавньої Індії.
17. Неортодоксальні релігійно-філософські школи Стародавньої Індії.
18. Вчення Конфуція та його послідовників.
19. Даосизм та його напрями.
20. Натурфілософія Стародавньої Греції.
21. Філософські ідеї Сократа. Діалектика та маєвтика.
22. Філософські ідеї Платона. Дуалізм душі і тіла.
23. Філософські ідеї Арістотеля. Філософія і наука.
24. Давньоримська антична філософія.
25. Особливості середньовічної філософії. Теоцентризм.
26. Апологетика як концепція середньовічної філософії. Вкажіть представників.
27. Патристика як напрям середньовічної філософії. Вкажіть представників.
28. Схоластика як напрям середньовічної філософії. Вкажіть представників.
29. Натурфілософія Ренесансу. Ідеї та представники.
30. Гуманізм Ренесансу. Ідеї та представники.
31. Поняття креаціонізму в Середньовіччі та Відродженні.
32. Емпіризм філософії Нового часу. Основні ідеї та представники.
33. Раціоналізм філософії Нового часу. Основні ідеї та представники.
34. Філософія Просвітництва. Основні ідеї та представники.
35. Філософія життя. Основні ідеї та представники.
36. Позитивізм. Основні ідеї та представники.
37. Екзистенціалізм. Основні ідеї та представники.
38. Постмодернізм. Основні ідеї та представники.
39. Філософські погляди І.Канта. Категоричний імператив в етиці.
40. Філософські погляди Г.Гегеля. Діалектика як розвиток.
41. Філософські погляди Л.Фейєрбаха. Філософія і релігія.

42. Українська філософія епохи Ренесансу.
43. Українська філософія доби бароко.
44. Українська філософія XIX століття.
45. Українська філософія XX століття.
46. Онтологічне вчення про субстанцію в історії філософії.
47. Онтологічне вчення про простір і час в історії філософії.
48. Гносеологічні ідеї філософів Нового часу.
49. Критерії істини в гносеології. Абсолютна та відносна істина в медицині.
50. Методологія в науці, філософії та медицині.
51. Емпіричні методи пізнання. Їхні переваги та недоліки.
52. Теоретичні методи пізнання. Їхні переваги та недоліки.
53. Перший (античний) антропологічний поворот в історії філософії. Представники та основна ідея.
54. Другий (ренесансний) антропологічний поворот в історії філософії. Представники та основна ідея.
55. Третій (класичний) антропологічний поворот в історії філософії. Представники та основна ідея.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- філософський метод східної філософії: «принцип недіяння». Його застосування в медицині
- філософський метод античності: «маєвтика». Його застосування в медицині
- філософський принцип: «лезо Оккама». Його застосування в медицині
- категорії діалектики. Їх застосування в медицині
- закони діалектики. Їх застосування в медицині.

17. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Протягом вивчення дисципліни всі види діяльності студента підлягають контролю, як поточному (на кожному занятті), так і підсумковому (під час контрольних заходів).

Модульний контроль – це діагностика засвоєння студентом матеріалу модулю (залікового кредиту). Семестр закінчується заліком.

Початковий контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає в себе перевірку знань теоретичного та практичного матеріалу, який вивчався на попередніх курсах, що проводиться методом фронтального усного опитування, або написання контрольних робіт, для чого використовуються питання для контрольних робіт.

Поточний контроль знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і включає перевірку знань теоретичного матеріалу та контроль оволодіння практичними навичками, які передбачені методичними розробками занять з відповідних тем. Перевірка знань студентів здійснюється за допомогою усного фронтального опитування, вирішування тестових завдань різного ступеня важкості, розв'язування типових та нетипових ситуаційних задач, а також під час перевірки правильності виконання лабораторно-дослідницьких завдань.

Проміжний контроль знань студентів проводиться під час проведення підсумкових контрольних робіт під час останнього заняття змістовного модуля.

Підсумковий – здійснюється у формі заліку після закінчення вивчення всього курсу “Філософія”. Оцінювання здійснюється згідно регламенту проведення контролю та критеріїв оцінювання.

Оцінювання поточної навчальної діяльності, залікового контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів ВДНЗ України «Буковинський державний медичний університет» в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального

процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

Залік з філософії проводиться на останньому семінарському занятті.

Оцінка з дисципліни визначається на підставі суми оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки (за наявності) за виконання індивідуальної самостійної роботи (у балах), які виставляються при оцінюванні теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

18. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Під час оцінювання засвоєння кожної теми студенту виставляються оцінки за 4 - бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної навчальної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми.

Студент повинен отримати оцінку з кожної теми. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем.

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу. Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну діяльність під час вивченні навчальної дисципліни, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем з додаванням балів за індивідуальне завдання здобувача, але не більше 200 балів.

Розподіл балів за поточну діяльність

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок								Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання				
			5	4	3	2	5	4	3	2	
Модуль 1 90/3,0	2 (№№ 1-2)	10	19	16	12	0	10	8	6		120

Максимальна кількість балів для студентів денної форми навчання, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті: $200=10 \times 19+10$ (з ІСРС).

Мінімальна кількість балів для студентів денної форми навчання, яку може набрати студент при вивченні модуля, вираховується шляхом укладання кількості балів, що відповідають оцінці «задовільно» на кожному занятті: $120=10 \times 12$ (без ІСРС).

19. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

19.1. Базова

- Надольний І. Ф. Філософія. Навч. посіб. К. Вікар, 2004.
- Петрушенко В.Л. Філософія. Підручник. Львів. Магнолія, 2006, 2011.
- Попов М.В. Філософія: Підручник. К. ВСВ «Медицина», 2011.
- Троянський В.А. Філософія. Навч. метод. Посібник. Чернівці. БДМУ, 2010.
- Ярошовець В.І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму: підручник. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014.

19.2. Допоміжна

- Вандишев В.М. Філософія. Екскурс в історію вчень і понять. К. Кондор, 2006.
- Причепій Є.М., Черній А.М., Чекаль Л.А. Філософія: Підручник. К.: Академвидав, 2008.

3. Людина в сучасному світі [Текст]: колект. моногр.: в 3 кн. / за заг. ред. д-ра філос. наук, проф. В. П. Мельника; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, Ін-т соціогуманіт. пробл. людини Зах. наук. центру Нац. акад. наук України. Л.: ЛНУ ім. Івана Франка, 2012.
4. Європейський словник філософій. К. ДУХ І ЛІТЕРА, 2011-2013.
5. Філософія: Мислителі, ідеї, концепції: підручник. В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. К. Книга, 2005.
6. Філософський енциклопедичний словник / Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України. К., 2018.
7. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: Навч. посібн. /В.П. Андрущенко, І.Г. Волинка, Н.Г. Мозгова та ін. К. Каравела, 2010.
8. Бути людиною [Текст] /Мирослав Попович. К. Вид. дім "Києво-Могилянська академія", 2013. 223 с.

19.3. Інформаційні ресурси

1. Сервер дистанційного навчання БДМУ – (moodle.bsmu.edu.ua)
2. Сайт Буковинського державного медичного університету - (www.bsmu.edu.ua)
3. Сайт кафедри психології та соціології БДМУ – (psychology.bsmu.edu.ua)
4. Методична функція філософії в науковому пізнанні – (<http://refs.co.ua/61761>)
5. Вклад медицини в розвиток філософських думок про форми руху матерії, простору і часу. – (<http://lektsii.net/1-85517>).

20. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Скакун Ігор Опанасович - доцент кафедри психології та філософії, доцент, к.філос.н.